

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton orsz.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dobánytörségekben.

Modern városok kulturtörékvései és Székesfehérvár.

V. Tervpályázat.

(F.) Mielőtt városunkat a modern kulturtörékvések maradiságát meg nem tűrő utjain tova ragadnánk, néhány közérdekű dologról akarunk felvilágosítást nyújtani, melyeket a modern város polgárainak jól kell ismerniük, előnyeit azok elhanyagolásából származható hátrányokat tudniok, mint oly tényezőket, melyek egy város kulturális magasra emelkedésének főrugói képezik.

Szólunk pedig mindenekelőtt a tervpályázatról, mely nélkül külföldön nem épül manapság már középület — de hála Istennek édes hazánkban sem már; sajnos azonban csak másutt, más városainkban, mert Székesfehérvár mind-egyedül fontos, közérdekű tervbeszerzési módot, talán a dologgal való nem törődésből, talán félremagyarázott olcsósági látszatból nem alkalmazta.

Miután pedig jól tudjuk azt, hogy a tervpályázat mibenléti sokak előtt nem lehet világos, a mint azt egyik közelmúltbeli közgyűlés is igazolta, elmondjuk röviden miben áll az s azt is, mik az előnyei.

A tervpályázat nyilvános versenyre szólítja fel egy-egy létesítendő középület terveinek elkészítésére mindazon magyar honos építőművészeket, kik magukat a feladat megoldására hivatottnak érzik. Ha már most tényleg kiváló az alkotás, úgy díjjal részesül, vagy a kivittel való megbízatást nyeri, ha azonban jobb terv is akad a sok versenyző között, úgy a kevésbé kiváló munka bizony nem vétetik tekintetbe.

Nagyobb, évszázadokra szóló középületeknél elmulasztatlan kötelesség a terveket országos tervpályázat útján beszerezni. Ennek előnyei szinte beláthatatlanok. Mert gondoljuk meg, hogy egy-egy ilyen pályaterven hazánk összes, arra hivatást érző műépítész dolgozik, és dolgozik, úgy, hogy tudásának, művészetének, minden tehetségének legjavát adja, mert tudatában van annak, hogy más hasonlóképpen, fokozott ambícióval dolgozik s ha ő akarja a dicsőséget, a megbízatást kiérdemelni, akkor neki a többi versenyzőt munkája kiválósága által kell legyőznie.

Korunk legszebb, leghatalmasabb szellemi versenye ez a tervpályázat. S tapasztalásból mondhatjuk, hogy így alkalommal az a díj, mely ki van tűzve a legjobbnak, teljesen eltörpül a feladat magasztosságának, mind kiválóbb megoldásának érzete mellett. A mi azután így jó létre, ahhoz ritkán férhet szó.

Átlátták ennek óriási előnyeit s alkalmazák is széles e hazában mindenütt, még a legkisebb községekben is, csak Székesfehérvár tartja feleslegesnek.

Sajnálkozó szívvel bár, de az igazság érdekében kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy Székesfehérvár nincs még mai napig sem a kul-

turális fejlettség azon fokán, hogy elsőrendű szükségleteinek beszerzésénél eme minden tekintetben megfelelő, a fejlődést magasra emelő tervbeszerzési módot alkalmazná.

Hihetetlen dolog, hogy míg ma már Magyarországon a legtöbb kis község is középületeit országos pályázatok útján létesíti, hol a legarravalóbb, legkitűnőbb erők adják bele munkájukba mindentudásunkat és ihletességüket, melyek folyamánként minden időkre emlékszerül és követésre buzdító műalkotások létesülnek — addig egy ily nagy város, mint Székesfehérvár, nem bír egyetlen egy oly középülettel sem, mely egy országos tervpályázat eredményének megfogantatása lenne.

Gondoljuk finánciális okokból hanyagolta el városunk a kérdést, pedig önmagát csapta be általa, mert ugyebár mégis csak megbízhatóbb egy országos munka szín-javának eredménye, mint egy olcsóbban (?) beszerzett, de épen csak hogy elkészített tervezet. Itt is áll a közmondás, hogy „olcsó husnak hig a leve.” Már pedig az építkezésnél nagy összegről van szó, a hol a tervezési díj elenyészően csekély azon összeghez képest, mely egy győngye terv által kockára tétetik. S hiába! a jó munkát meg kell fizetni; és kár is azon takarékoskodni. Lám a városi vízvezeték tervezésénél már e szempont vezette a városi tanácsot; de ne higylük, hogy a főbb műszaki és művészi munka — így a magas építkezés — amannak a háta mögött áll, vagyis elhanyagolható. Hisz kifejtettük, hogy ellenkezőleg a város képének, érvényesülésének legfőbb tényezői a középületek.

Miután pedig a tervbe vett építkezésekben a város vagyona helyzetetik el, melynek kifizetése még a jövő generáció feladatává is válik, és a város minden adófizető polgárát közelről érdekli, elsőrangú kötelessége tehát a város vezetőségének az, hogy ezek az építmények minden tekintetben kifogástalanok, a kor színvonalán álló alkotások legyenek.

De, hogy ez elérhető legyen, a legminimálisabb követelés az, hogy azokat szakemberek tervei és művezetése alatti hozzák létre. Gondoljuk, nem teszünk hiába való munkát, ha néhány sorban megállapítjuk azt, hogy kit értünk szakember alatt a magasépítkezésnél. S speciell Székesfehérváron tartjuk égetően fontosnak, hogy egyszer már e kérdést világosan tisztázzuk.

Mert városunkban az építkezés mindeddig Csáky szalmája volt. Tisztelet, becsület törekvő mestereinknek, de az még sincs rendjén, hogy bár ők sem kvalifikációval, sem joggal a magas és középületek tervezésére és építésének vezetésére felruházva nincsenek, mégis egyre-másra látták el városunkat oly építményekkel, melyek öszintén szólva, városunkat a kor színvonalán álló városok mögé, legalább is évtizedekkel vetették vissza.

S ezen már nincs módunkban segíteni.

Nem is bántjuk mi a mestereket, hisz meg vagyunk róla győződve, hogy ők legjobbját adták képességüknek, de mikor ez a képesség a nehéz, sok évig tartó iskolázottságot, tanulmányt és tudást nélkülözte. Mert hisz hát ők is meg-

tervezték azt, ami kivitelre került, de ugyanígy dolgot ezertéleken lehet ám megtervezni már a kivitelre méltatjuk a tervet, annak leg abszolút beccsel kell bírnia.

Mi odahaza úgy vagyunk az építéssel mint jó pár évtizeddel az orvosi prakszissal a prókatorsággal, mikor bárki tűzette mes mesterséget. Ma már nem így va telenül csodálkozunk, hogy az ember juk van, hát sietnek a legjobb orvosi ért, nem sajnálják akkor a garast. A ves-bajos dolguk akad, a híres ügyvédet keresik fel; mikor azonban élünk szorgalmának gyümölcsét, vagyonukat akarják egy építménybe befektetni, tehát egy egész élet közdelmét így biztosítani (mert az emberek életükben rendszerint csak egyszer építtetnek), akkor nem az a kérdés legeg szemük előtt: hogy kitűnő, kényelmes, minden kifogáson felül álló tervet szerezzenek be, hanem igenis azt nézik; ki tervezi még olcsóbban. Ki tehát a hibás? Az a tervet készítőre vállalkozó kömvésmester? Dehogy. Az, aki ilyen kezékre bizza vagyonát.

Méltán kérdezhetik tőlünk immár, kit tartunk tehát szakembernek? Műszaki munkák tervezésére és művezetésére — nézve képesített szakember a m. kir. kereskedelemügyi miniszter rendelkezete értelmében, csakis a kir. József műegyetemet végzett és oklevelet kiérdemelt egyén lehet. Miután pedig a kir. József műegyetemnek négy kara van, u. m. építész, gépészmérnöki, mérnöki és vegyészmérnöki és mindegyik karnak a meghatározott tanulmányi és munkaprogramja, világos az is, hogy egy építész nem tervezhet hidat, utat vagy vasutat, mert az a mérnök dolga, nem tervezhet gépet, mert nem tanulta, viszont azután az is világos, hogy a mérnök sincs képesítve a magas és középületek tervezésére, mert ez tanulmánya körén kívül esik, mert ezt csakis az építész karon tanítják.

Ha most azután figyelembe vesszük azt, hogy városunkban az eddigi építkezések néhány fővárosi építész által tervezett épület levonva, arra hivatlan közegék által tervezettek, nyilvánvalóvá válik az az óriási meggondolatlanság, mellyel a város és tehető polgárai vagyonukat ezideig kezelték.

Hogy Székesfehérvár épületei nem állanak a kor színvonalán, hogy azokat mind sokkal jobban és alaposabban és merjük állítani sokkal olcsóbban és jövedelmezőbben lehetett volna megtervezni — kétséget nem szenved.

Mert tévedés azt hinni, hogy az a honorárium, melyet a tervező építész zsebrevág, kidobott pénz. Ellenkezőleg. Sokszorosan megtérül az, nemcsak azért, hogy jó, megbízható dolgot kapunk, de különösen oly vállalkozóknál, kiknek lelkismerete és becsülete kissé labilisan áll a reájuk bízott építési összeg kezelését illetőleg, itt az építész ellenőrző szeme, szigorú felülvizsgálata, ezeket takaríthat meg az építőnek, mit különben a vállalkozó vágott volna zsebre, a bíróként szereplő művezető építész híján.

Hogy ezek nem pusztá gyanúsítások, különösen mióta egy bizonyos elem uralkodik s

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete,

AZÉLŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ.

Állandó nagy raktár ágy- és asztalmelekkben, szintartó karton és zephirekben stb.

Ma! lapunk 4. oldal.

00000254

téren is, a fővárosi törvénykönyvek nap-nap után igazolják.

Persze a műépítésnek is a hivatása magaslátan kell állania, mint az építendő megbízottjainak a legszigorúbb bíróinak és ellenőrzőinek kell lennie a vállalkozóval szemben, mert ha fordítva áll a dolog, úgy tényleg a legbecstelenebb panaszadás jó létre, melynél az egyéni becsület a legteljesebb mértékben kivesszett.

Azért tehát mikor évtizedes munka árán, végre vagyunkat vagy a város pénzét egy-egy építkezésbe akarjuk fektetni, jól gondoljuk meg minden lépésünket és ne engedjük magunkat revezetni a látszólagos olcsóság nevével!

Zarándok ut Rómába.

II.

Az ember Rómában s különösen, ha a város legnagyobb és legfényesebb templomában jár, nehéz számot adni arról a sokféle, alig szétválasszható, egymásba olvadó benyomásról, amely szemlélődéseinek közepette urrá lesz lelkén.

Ha hosszabban álltunk ezen benyomások fölött, reá jövőnk, hogy azok néhány, a lelket átfigó, hatalmas erejű gondolatnak kiszáradásai.

Mindenek fölött felülmúlhatatlan magasztosságában tárul fel előttünk a vallás egyik legzsébb alapgondolata: mindent Isten dicsőségére!

Bámulattal állunk meg a művészet alkotásainak elbűvölő szépsége és nagysága előtt s csodálattal nézzük azt a mesés értéket, mellyel egyik évszázad a másik után a hit és művészet szeretének áldozott. Lehetetlen itt nem észreznünk, hogy a valódi művészet magja: isteni szikra, isteni ihletés.

Es végre előttünk áll közel 2 ezredév perspektívájában a kereszténység: az emberiséget újra-teremtő küldetésében.

A történelemnek nincs ténye, amely jobban mutatná az isteni Gondviselés munkálatait az emberiség sorsának intézésében mint a pogány Róma romjai fölött és között felépült hatalmas keresztény Róma, ma is több száz millió keresztény katolikus vallási székhelye, központja.

A római birodalom, amelynek gyzedelmes légioi leigázták 3 világrész népeit: magas kultúrájának, óriási hadseregének, mérhetetlen vagyónának, utólrhetetlen szabadsággal kifejtett jogi formuláinak, magas fokon álló művészetének dacára összeomlott körülbelül 1200 évi fenállás után hibál sulya alatt.

Mikor a kereszt megjelent az emberiség történelmében, a pogány világzsellem legnagyobb alkotása, a Római birodalom belső fejlődésében megszűlt s habár külsőleg hatalomban, gazdagságban növekedett, belsőleg nemcsak a további fejlődésre volt képtelen, de sőt a Krisztus születése utáni császárság alatt folyton lefelé haladt a teljes degenerálódás, erkölcsi zúllás felé.

A pogány erkölcsi világnézet nem lehetett, nem volt hivatva arra, hogy állandóan uralkodjék a világ fölött s mint legfőbb szellemi hatalom állandóan irányt szabjon az emberiség erkölcsi, szellemi életének.

Ezért az isteni Gondviselés bölcs rendelkezése folytán áthelyezkedett az emberiség további fejlődése, világzsellemre, a megrohadt s regenerálásra nem alkalmas pogány Rómából és kultúrájából testben, lélekben nyers, de romlatlan ifjú népek közé, ahol még bőségesen megvolt a fejlődéshez szükséges ési örök.

De eközben már feltámadt az emberiség életének új valódi napja; az egy Istenség örök eszmájében s rajongó hitében és a további fejlődés vezetője, irányítója lesz a lelket edző és

nemesítő önzetlenséget tanító, csüggedetlen munkás hitet hirdető, az embert felsőbb rendeltetésnek újra visszaadó keresztény morál.

„Az ember tragédiájá”-nak halhatatlan írója, örök értékű munkájában rövid sorokkal s mégis páratlan szépséggel írja meg az emberiség sorsának ezt a fordulatát:

Péter apostol.

Az Ur meghallgatót, Tekints körül.

Az elkorcsult föld újra kezd szülni.

E medvebőrös barbár harcflak.

Kik üszköt vetnek lényes városokra,

Kiknek lova múlt századok vetését

Tiporja el s istiót elhagyott

Templom-falak köst lel, új vért hozand

Az eislányult, megfogyott erékbe.

S kik a ciruszban hymnust énekeloak,

Míg a bész tigris keblüket kitépi,

Uj eszmét hoznak: a testvériséget,

És az egyének felszabadulását,

Melyek meg fogják rázni a világot.

Adám.

Ah érzem, érzem mást is kér a lélek;

Mint dagadó párnákon renyhe lélek;

A szív vértnek lassú elfolyása

Olyan kéj, melynek vajh mi lenne mása?

Péter Apostol.

Legyen hát cérod: Istennek dicsőség,

Magadnak munka. Az egyén szabad:

Ervényre hozni mind, mi benne van.

Csak egy parancs követés le: szeretet.

Azonban nem „veszthettek el azok az örök érzések, amelyeket a görög és római kultúrában ezen népek nemesebb Geniusa, a beléjük oltott isteni szikra alkotott.

Ezért kellett a kereszténységnek az antik világnak, a pogány classicizmusnak központjában, Rómában a vértanuk sok ezreinek vérevel öntözve gyökeret vernie, hogy megmentse a romok közül az igazi, az örök értékeket.

Három évszázad alatt a kereszténység minden fegyver nélkül, csupán a keresztel kezelében az Egy Igaz Isten hitét, a túlvilágba vetett reményben, az önzetlen szeretet, testvériséget hirdette áttörte magát a pogány vallás elfajult önzésén s a 4. század elején Nagy Konstantin alatt uralkodó lesz Rómában a kereszt.

Innen kezdődik vallási, állami életében, építkezéseiben, művészetében s egész kulturájában a középkori, a keresztény Róma.

Ugyanaz a Róma, mely az ó-korban a pogány világ-zsellem központja volt, a keresztény világ-zsellem központja lesz. Innen indult diadal útjára a kereszténység meghódította az egész világot; itt halmozta fel múkinkeit a kereszténység templomépítő művésze.

Rómában az egymást váltó évszázadok egymás mellett elhelyezkedve látszanak.

Az ó-kor, középkor különböző századai gazdag változatokban egymás mellett.

Körülbelül 400 temploma a legújabb-kor alkotásaitól visszafelé menve a 4. 7. század elejéig. Nagy Konstantin minden századból őriz építészeti emléket, sőt van közöttük, a melyben Nagy Konstantin előtti építés maradványai találhatók.

Ezek között a középkori emlékek között tarka-barkán elsősorva tűnnek elénk az ó-kor többnyire már csak rommaradványai minő pl. a Forum Romanum, Forum Trajanum, Colossaeum, Vesta templom, Metella emlék stb.

S mindezeket fogja, átöleli a modern, új Róma.

Körülbelül ezeket a gondolatokat váltotta ki bennem Róma s különösen a Szent Péter templom szemlélete. A vaticáni Basilica di S. Pietro, amint már említettem, a legnagyobb temploma a kereszténységnek. Az egykori Nero circus helyén, Szent Péter apostol sírja fölött épült. Szent Péter tetemét ugyanis — a hagyomány szerint — a közelben megölték keresztre feszített után itt helyezték el egy síroltba.

Az eredeti építkezés 5 hajós Basilica volt s még Nagy Konstantin császár emeltette.

Itt lett megkoronázva Nagy Károly a 800. év karácsonyán.

Ez az ősi templom 1450-ig fenállott, amikor V. Miklós pápa elkezdte a megrömlött régi templom újra építését.

Egy ideig az építkezés fenakadt. 1508-ban ismét folytatódott s 120 év után 1626-ban lett befejezve.

A tervezés és kivitelben korok legnagyobb művészei vettek részt, jelesül Langello, Bramante, Rafael, Michel Angelo, Giacomodella Porta, Maderna, Bernini.

A templom nagyságról csak homályos összefoglaló benyomástom van. Mert a colossális nagyságot hirtelen nem tudja egykönnyen egészében szemé elé képzelni az ember. Csak néhány számadatot említek erről az óriási és mégis összhangzatos építményről.

Az építés költségei 250 millió koronára rugtak. Évi fentartási költségei 200000 koronát tesznek ki. A homlokzat 113 m. széles és 44 m. magas. A középső hajó hossza beltről 187 m. illetve az előcsarnokkal együtt 211 m. A kereszt hajó hossza 137-m. A kupola nagysága 123 m. illetve a kereszt csúcsáig 132 m.

Az egész építmény 15160 m. területet foglal el, holott a nagyságban utána jövő templomok között a milánói dóm csak 8400 m. területen fekszik.

Belső díszítésénél, ha szabad véleményny nyilvánitanom, bizonyos halmozottság van, amit csak a hatalmas méretek s így a díszítmények nagyobb távolsága enyhít.

Ezt a halmozottságot különösen a falakon, sarkokban nagy kiugrásokkal elhelyezett sirmélekre (pápáké) értem, amelyek a legkülönfélébb stílusban építve, bár végtelen érdekek, de az összbenyomásnak nem válnak javára.

Külről a kupola az, ami a templom fenésége nagyságát s az alkotója Geniejét hirdeti.

Ha akár Firenze, akár Nápoly felől közelelünk Rómához — nem akarok valótlanul állitanani — de azt hiszem, hogy a kupola 6-8 m. f. távolságról kivehető.

Az előtte levő nagy és szép térről nézve nem kell építésnek lennünk, hogy megbambuljunk ennek a mesés nagyságu kupolának konstruálása és kivitelében megnyilvánuló lángelmet.

A 8 oszloppal művészen díszített homlokzat felső párkányszélén Krisztus és az apostolok 6 m. magas álló szobrai vannak elhelyezve.

Az előcsarnokról s a benne levő mozaik képről, az ugynevezett Navicelláról állítják, hogy a maguk nemében páratlan műmekék. Az első Maderna, emez pedig Geotto munkája. Mint laikus beszélek; de az előcsarnok pazar pompája tudszíteset mutat, ami nem válik egészen előnyére.

A Navicella (Krisztus és Péter a háborgó tengeren) a legszebb mozaik kép, amit Valencia, Firenze, Milánó, Genova, Pádus, Nápoly templomaiban láttam s mig fel nem világosítottak bennünket, egyikünk sem vette észre, sőt nem is akarta elhinni, hogy mozaik.

Krisztus Urunk a rajta előmlő isteni méltósággal és megismerhetetlen szeretet kifejezésével, a többi alakok ezzel szemben drámai eleven-ségülrkel, a színek megkapó szépsége és finomsága s az egésznek plasztikussága a laikust is megigézlik.

Érdekes a középső kapu két, relieffekkel díszített bronz ajtószárnya, mely 1445-ből való. Az egyik szélső kapu be van falazva s csak pápai jubileumi éveknben van kinyitva.

Az architektúra szépsége különösen belül elbűvöl s csodáljuk, bámuljuk, hogy lehetett ilyen hatalmas méreteknben a vonalaknak és a

Költőzködés miatt ajánlok kizárólag a legjobb közimunka gyártmányú cipőket rendkívül olcsó árakban:

Nő 1:

Magas szárú vikszos, fűzős és zug . . .	7- K-tól
Magas szárú Box, fűzős és gombos . . .	8- K-tól
Magas szárú Chevro, fűzős és gombos . . .	10- K-tól
Pól fűzős bőr sarok zarge bőr	5,60
Pól fűzős bőr sarok Chevro	7-60 K-tól
Pól fűzős bőr sarok Duz	7- .
Pól spangulis bőr sarok Box	7-50

Férfi 1:

Magas szárú vikszos, zug	7- K-tól
Magas szárú vikszos, fűzős	8- K-tól
Magas szárú Box, zug, és fűzős	9- K-tól
Magas szárú Chevro, fűzős	11- K-tól
Magas szárú Chevro, gombos	12- K-tól

Amerikai, Kobrak, Lichtmann és Karlsbad-i cipő különlegességek

Gyermek cipőkben a legjobbak és legzobbebb

Knazovitzky Béla

Nádor-utca.

térbeosztásnak ezt a classzikus szabályosságát; harmonikus szépségét beleélténi.

A középső haját, mely 45 m. magas korinthusi stílusú oszlopok választják el az oldal hajóktól:

Régi voltánál fogva figyelmet érdemel Szt. Péternek márvány széken ülő bronz szobra. Altilóg bizanci alkotás vagy valami antik szobor, s csak később lett Szt. Péter szoborrá minősítve.

A kupolát 4 óriási, egyenként 71 m. ker. iv tartja, maga 42 m. átmérőjű, a világ egyik legnagyobb, legszenálisabb alkotása, Michel Angelo mester műve. Hogy kicsoda konstruktív nehézségekkel kellett alkotójának megküzdeni, nem tudom, csak sejtem.

Ellenben a laikus is észreveszi azt a fényhatást, amelyet a világító ablakok beosztása s a helyük megválasztásával elért.

Mintha égből jövő fénylőriák, fénykévek ereszkednének alá s mintha a levegő, valami felülről jövő természet fölötti érintéstől rezegne.

A kupola alatt 4 mozaik kép s 4 balkon van. Az ivelések szögleteiben Szent Longinus, Szent Ilona, Szent Veronika és Szent Andrást öt méter magas szobrai.

Középen van a főoltár, mely 29 m. magas baldachin alatt van.

Az utóbbi Bernininek nem valami sikerült alkotása tulságos díszítéssel.

Ezen főoltárnál csak a pápa szokott nagy ünnepeken misézni s közvetlenül és pedig ahol a misédő áll, Szent Péter sirja fölött van, amelyhez kettős márvány lépcső vezet le. Ugyanott van VI. Pius gyönyörű kivitelű márványszobra Canováól.

Sajnálom, hogy ismét félbe kell szakítanom közléseimet. Azonban, amit idóm lesz, folytatom.

Dr. Kerekes Lajos.

UJDONSÁGOK.

— **Bérmálás.** Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök holnap megkezdi a tavaszi bérmálások sorrendjét. 5-én Törökbalinton bérmál, pénteken Bpsten elnököl az eucharisztikus kongresszuson. Szombaton d. e. Pázmándon bérmál, d. u. Vereben. 8-án d. e. Váiban, d. u. Gyurón. 9-én Etyeken, 10-én-Biatorbágyon, 11-én d. e. Perbálon, d. u. Tinnyén, 12-én Mányon osztja ki a bérmálás szentségét, amely után visszaérkezik székvárosába. Pünkösdi napján a belvárosi székesegyházban fog bérmálni a főpásztor.

— **Májusi ájtatosságok.** A külső pompájában legszebb hónapot az Egyház a Szent Szűznek tiszteltetére szenteli. Fehérvártól másfél évtized óta sok gyengéd lélek felbuzdulásának volt színhelye a kedves hónap. A szentferenciek temploma évről-évre kedves találkozója a Szent Szűz ájtatos tisztelőinek. Kezdet óta szentbeszédekkel szokták vonzóbbá tenni ezeket az összejöveleket. A régi szokást fölújítva, közöljük azok neveit, kik ezeken a kedves ünnepeken szentbeszéd mondásra vállalkoznak. A megnyitót szombaton Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök tartotta.

- Május 4-én Vargha Damján dr.,
" 5-én Bölcskei Ödön,
" 7-én Bilkei Ferenc,
" 8-án Kolb Cziprián dr.,
" 11-én Vass József dr.,
" 15-én Vargha Damján dr.,
" 16-án P. Tokay Pius,
" 18-án P. Simon Máttyás,
" 21-én Vass József dr.,
" 22-én Károly Ignác.

Egyelőre ezeket a neveket közöljük, a többi alkalomadtán.

— **A gyermeknap elhalasztása.** Napok óta borongós, sötét, szakadozott felhőktől beárnyékolat az ég. Közbe-közbe akkora esőzuhatok áztatják a földet, hogy szinte alig tudunk a sárból kievickélni. A szél azonban duhajkodva segít s olyan rohampoktat intéz az ingó mivoltunk ellen, hogy alig tudunk a lábunkon megállni.

Nem panaszkepen mondjuk. Mert a májusi eső — a mint szokták mondani — aranyat ér s ha már jön, jöhetne rosszabbul is. Tegnap pl. szörnyen félték a gazdák, hogy a hideg szél megáll és olyan fagy kerekedik, hogy arról koldulunk. Szerencsére éjjelre megváltozott a szigorú temperatura és enyhébb, kedvezőbb levegőjárásban lett részünk.

A mára tervezett gyermeknap külső része azonban elmaradt. Saára Gyula dr. polgármester látva a tegnapi zuhogó esőt, értesítette a hölgyeket, hogy a gyűjtés külső része, valamint a katonazene bizonytalan időre elmarad. Nagyon helyesen. Utóvégre nem várhatjuk senkítől azt az állapotot, hogy ha már az idejét játékonycsóra áldozatul hozza, még az egészséggel is áldozzon. A gyűjtés többi része, a boltokban és a vendéglőkben változatlanul folyik fog.

— **Meghívó** a papság eucharisztikus értekezletére f. évi május hó 6-án Budapesten az oltáregyesületi ház munkatérében (Üllői-ut 77.)

Tárgyszorozat:

Elnöki megnyitó, Dr. Prohászka Ottokár székesérvári püspök. Az Oltáregyesület imádságának szerepe a pap életében, Dr. Wiedersheim József, szentszéki tanácsos, theol. tanár, lelkiságotató Kálcsa.

A hívek a szentmisén, Dr. Fischer Imre, a ciszt. r. tanár-kezdő és hittudományi intézetének igazgatója Bpest. A gyákori szentájtatás és az étkezési szabályok. Jászfi Alajos, hittanár, a "Zászlónk" szerkesztője Budapest.

A lelkészek feladata a papi hivatal fejlesztésében az ifjuságnál, Dr. Wolkner Alajos, szentszéki tanácsos, theol. tanár, szemin. igazgató Szatmár.

Indítványok.

Az összejövetelen csak papok vehetnek részt. Kezdddik d. u. 4-órákor, 6 órákor Rajner Lajos, felsz. püspök, érseki helynök szentbeszède és litánia az örökimádsági templomban.

— **Kereasztmegállás Ságón.** Szép ünnepe volt május 1-én a sárpentelei plebániához tartozó Ság hegyközségnek. A régi fakereszt nem szolgált már sem isten dicsőségére, sem a hívek épülésére. Egyes buzgó férfiak, első sorban Hajdina István községi pénztárnok buzgalomból a hegyközség új, izléses kőkeresztet állítottat a régi helyébe. A megállást K. Horváth István székesérvári belvárosi esp. plebánus végezte Horváth Imre plebánus és Székely Gyula udvari káplán asszisztenciája mellett. A község apraja nagyja s a környékbeli hívek közül nagy számmal vettek részt a kereszt megállási ünnepélyen, kikhez K. Horváth István esp. plebánus gyönyörű beszédet intézett.

— **Választás.** Az ipartestület tegnap Say Ferenc elnöklere alatt egyhangú lelkesedéssel jegyzőjévé választotta Varhanek Ferenc dr. ügyvédjelöltet, a ki a beteg Kiritis Bódogot eddig páratlan lelkiismeretességgel és valóban okos szaktudással helyettesítette. A fiatal ügyvédjelölt teljesen meghódította magának az iparosokat, a kik jó modorért is becsülni tanulták. Mi pedig szívből örülünk, hogy az ipartestület végre egy teljesen megfelelő embert talált ügyei végzésére.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon ismerősöimmek és jóbarátainnk, kik szeretett édesatyám elhunyt alkalmával őszinte együttérzésüknek annyi kedves és gyengéd megnyilatkozásával halmoztak el, — édesanyám nevében is — ez uton mondok hálás köszönetet. *Dornis István.*

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazok, kik felejtethetetlen boldogult jó férjem elhunytával ért mély bánatomat részvétükkel enyhíteni szivesek voltak, a végtisztességen megjelentek, koszorúkat küldtek avagy fogataikat rendelkezésre bocsájították: fogadják leghálásabb köszönetemet öz. Wagner Edeén.

— **A vármegyéről.** A vármegye közigazgatási bizottsága f. hó 10-én ülést tart, mely után feyelemi választmány fog intézkedni. Vitai Kálmán sóskúti tanító, Vértési Vencel nagyperkái jegyző és Virág Aurél Szent györgy kórházi kapus elleni feyelemi ügyekben.

— **Stower-Record irógépek és az összes irógépkellékek raktára Klükner Péter cs. és kir. ud. könyvkereskedésében Székesérvárott.**

— **Esküdtészeli fötárgyalások.** A helybeli kir. törvénytészek a májushavi esküdtészeli fötárgyalások f. hó 15 és 25 közötti időben tartanak meg.

— **Helyreigazítás.** Lapunk múlt számában „Gyermekek az első szent gyónásra előkészítő hölgybizottság névsorából Perliak Horváth Ilonka neve tévedésből kimaradt, mit ezennel sziveskészséggel pótlunk.

— **Sz. T. C. A Székesérvári Torna Club tornászcsapata, mely résztvesz az eperjesi országos tornaversenyen, a szabálygyakorlatok betanulását a legközelebbi szombatól kezdve minden kedden, csütörtökön és szombaton „eszközli” a kereskedelmi iskola tonatermében.**

— **A képviselőválasztók 1911-re szóló névjegyzéke.** Az országgyűlési képviselőválasztók 1911. évre szóló ideiglenes névjegyzékét a központi választmány elkészítvé, a felszólamlások megtehetése végett ez évi május 5-től 15-ig bezárólag, a felszólamlásokra adandó észrevételek megtevéte végett pedig a benyújtandó felszólamlásokkal egyetemben — további 10 napon át, vagyis ez év május 16-tól kezdve bezárólag május hó 25-ig végül a felszólamlásokra vonatkozó határozatok f. évi május 20—30-ig bezárólag a városi jegyzői hivatalban közszemlére kijátetnek. Ezen névjegyzékek, valamint az összes felszólamlások s ezekre hozott határozatok a fenti határidőn belül naponként délelőt 8—12-ig, délután 2—8 óráig betekintheők. A névjegyzék ellen saját személyt illetőleg bárki felszólalhat; ezenkívül mindenkinek jogában áll bármely jogtalan felvétel vagy kihagyás miatt a névjegyzék ellen felszólalni; a felszólamlások írásban adandók be és egy beadványban több egyénre vonatkozó felszólamlás is foglalható; a felszólamlónak kivánságára beadványáról tértírvény adandó. A felszólamlásokat mindenki megtekintheti s azokra a névjegyzék kitételének napját követő 20 nap alatt mindenki írásban észrevételeket nyújthat be. Az észrevéteket minden beadványhoz külön adandó be. Azok, kiknek felszólamlása vagy észrevétele felett a központi választmány határozatot hozott, annak közszemlére történt kitételét követő 10 nap alatt — azok pedig kiknek az 1890. 15. tc. 148. §-ban jelzett határozatok készítették, a kézbeállítás számított 10 nap alatt a királyi Curiahoz intézett felebbezéstillet a központi választmány elnökéhez benyújthatják. — A felebbezés írásban nyújtandó be s ahhoz új bizonyítékok is mellékelhetők. A felszólalások a fenti határidőn belül a polgármesterhez, mint a központi választmány elnökéhez nyújtandók be.

— **Szemleldözés.** Ritkán ugyan, de még most is akad ennek a fura mulatságnak barátja. Egy amazon, a kit végzetle özvegyiségre kárhoztatott, mindenáron a nemrég megboldogult ura szellemével szeretett volna társalogni. Megidézete és a homályos, kísérteties fényben uszó szobában a következő párbeszéd folyt le közöttük:

Felész: Hogy érzed magad, drágám?

Férfj: Jól.

Felész: Jobban, mint mikor az én oldalam mellett vándoroltál a földtekén?

Férfj: Sokkal jobban.

Felész: Hát hol vagy édesem?

Férfj: A pokolban.

— **Huavizgálati tanfolyam.** A helybeli vághóhidon Fejér- és Tolnavármegye községi részére huavizgálati tanfolyamot rendeztek, melynek tanára Halász József m. kir. állatorvos. A két megye 19 községből küldött egy-egy hallgatót a tanfolyamra, mely f. hó 24-ig fogtartani.

— **A lótulajdonosok figyelmébe.** A rendőrkapitány felhívja mindazon lótulajdonosokat, akik a megtartott rendes tavaszi lövizgálatra lovaikat elő nem vezették, hogy lovaikat f. hó 6-án reggel 7—10 óráig a Fehérő vendéglő (Vásártér) udvarára annál inkább is elvezessék, mert ellenkez esetben a vizsgálat saját költségükön fog eszközöltetni.

**Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön
bánja,
Ha Fernolendit NIGRIN-jét nem
használja.**

— **A Világ szenczációja.** Olvasóink is ismerik már hírből a *Világ* című szabadkőmives lapot, a mely a szabadkőmives eszmék diadalrajtására, illetőleg a katolikus egyház tönkretételével akart harcolni. Egyébként azonban nem egyéb mint a *Népszava*, intelligens embernek számára írva. Nem annyira durva és mosdatlan, filkuszabb, de épen úgy gazemberségre tart mindent, a mi az Istenhez tartozik és csöndes vagy dühöngő örület szállja meg, ha a kath. vallásról van szó. Rettenetesen ellensége a pap-gazdaasszonyoknak. Az öt világrészben és a szigetekben nem akadhat pap-gazdaasszony-hecc, a melyet alaposan körülgarnirozva föl ne találna. Vagyis 10 ezer magyar kath. pap becsületes, hazafias munkájáról nem vesz tudomást, de ha valamelyik kath. pap ház körül akad valami a miben kotevriszni lehet, akkor főlegyog az ábrázolja és diadallal mutatja be a publikumának: ime! látjátok! mondtam, hogy a szekularizáció nek meg van a jogi alapja s ideje már hogy az Isten nyugombamba küldjük.

Napok óta igaztól hírként kürtölték szét a trafikok városunkban a nagy hirt, hogy a Világ-nak fehérvári szenczációja lesz. Vegye meg mindenki a Világot, a kinek 5 krajcárja van, mert olyan lesz, a milyen még sohasem volt ebben a Világéletben. Megvalljuk, hogy egy kicsit mi is kíváncsiak voltunk. Hogyne! Még utóbb kitudt, hogy Székesfehérvárnak elrejtett kincsei vannak a királyok korából, csak fel kell ásni és valamennyien Dáriusok leszünk, — vagy pedig egészen bizonyosan megmondják, hogy Zichy János gróf győz-e vagy Manndorff Géza báró s a szegény választóknak nem kell többé Magyar Királysba fáradni, hogy ott elveiknek áldozatot hozzanak. A trafikoknak potom 700 példányt küldött a tekintetes kiadói hivatal s mivel akadt egy 50 balek, a ki pénzt adott a Világ-szenczációért hát hamarosan megtudtuk, hogy a vajudó hegy neveltséges égerkét szült.

Azért foglalkozunk részletesebben a dologgal, hogy a modern újságírás komikus és szét-darabolt marhadivertiját bemuassuk. Miről irt a Világ? mi volt a szenczáció? — az és semmi más mint hogy Junga Sebő még mindig megvan. Ezt írja le 8 hasábon. Valaki — szerinte — azt híresztelte Pesten, hogy Junga Sebő, a szerencsétlen pokolgépes százados öngyilkossági kísérletet akart elkövetni. Ennek okáért jött le a Világ tudósítója. Hosszu lére ereszte elmondja, hogy hogyan érkezett meg városunkba, hogy városunk gyönyörű parkos város, hogy a Kossuth-utca végén megtalálta a Sár-utcat, a mely azonban arról nevezetes, hogy sánikulában is bokáig ér benne a sár. Aztán felfedezte és külön fejezetben megírta a Halál kutját, a mi egy zöld kut és arról nevezetes, hogy a vize nem iható. Aztán szörnyű szószaporítások közt elmondja, hogy beszélt a foházor kis fiával, sőt magával a foházorrel is, a ki leleplezte előtte a nagy titkot, hogy Junga Sebő megvan. Ennyit és nem többet. A derék férfiú aztán elment a Rózsás-kertbe, a hol a cucilisták borzasztó szépen beszéltek, de még borzasztóbb dolog az, hogy egy röpiratot árultak 3 egész krajcárért, a miben a Halley-üstököséről van szó, hogy összeülközik a földdel s ezért s komolyan figyelmezteti Pro házka plüssököt, hogy ne engedje meg ennek a borzasztó irásnak a terjesztését, mert borzasztóan árt majd a papságnak (hát még mi a fészkes filleműlet nem akasztanak a papság nyakába!) Aztán beszélt Morvay alezredes hadbíróval és az nem ismerte őt meg, pedig egy ezredével ezelőtt látta valahol és az ezredes is meggyugtatta, hogy Junga Sebő megvan. S mivel ilyen nagyon meggyugtatta s nekünk is felfedezte, hogy az utcáinkon lámpák is vannak és, hogy a liget mellett hid van, tehát elment haza. Pardon! Junga Sebő-t is alighanem látta a kaszárnya folyosójáról. Nagyon sovány volt szegény (és azt izente, hogy ne irjanak róla mindenfélle zöldségeket.) Hát, ez a fővárosi nagy szenczáció, ezt találta föl a Világ s ezért adott némely balek 5 krajcárt. No de a tanulás éjéjéle annyira, hogy többé senki se fog beugortni a Világ rémes, napokkal előre hirdett szenczációinak.

— Nem csak az alma mesze a fejától Oláh István hercegfalvi lakos a mult hó 30-án este részegen ment hazza és meg akarta verni a

feleségét. A lárma felébredt Oláh Istvánnak 24 éves János nevű fia s ez a házsártos apját kivül tette az ajtón. A részeg ember ekkor dühében felment a padlásra és ott felgyújtotta a házát, mely tisztára leégett. A csendőrök Oláh Istvánt ezen esztelen tette miatt letartóztatták és a sárbogárdi kir. járásbíróra kísérték, ahonnan harmadnapra — miután kihallgatták — szabadonbocsátották. Ezt meghallotta Hercegfalván Oláh János, az apjától hasonlóan gonoszlelkű fia s az országúton elébe ment hazafelé tartó apjának. Mikor összetalálkoztak, a lelketlen fiu rátámadt apjára s egy doronggal úgy fejbeütötte, hogy Oláh István eszméletlenül került el a földön s ott fektüdt mindaddig, míg csak a munkábaméno emberek rá nem találtak. Az öreg Oláh sérülése életveszélyes, mert koponyarepedést szenvedett. A csendőrök a gonosz fiut kihallgatták s beismerő vallomása után letartóztatták. Védelmére azt hozta fel, hogy azért ütötte le apját mert ez a tűz által hajléktalanok tette őket.

— **Szurkáló legény.** Kuglics Ferenc szárcsautca 19. sz. alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen, Radács János legény ellen, mert az f. hó 1-én éjjel minden ok nélkül zsebkésével jobb vállába szurt, Kuglics Ferenc sérülése nem súlyos.

— **Elfogott pénzhamisító banda.** Néhány hét óta több hamis 20 koronás jött forgalomba vármegyénk déli részén s a szorgalmas csendőrök addig nyomoztak, míg f. hó 3-án el nem fogták a hamis pénzek forgalmába hozót. A jelzett napon a Sáregreshez tartozó Hejhó csárdában egy iparos kinézésű ember tulságosan barátkozott az ott levő földmivesséssel ugyanyira, hogy ez felűnt az oda benéző csendőrjárnék. A csendőrök az illetőt igazságra szólították fel, de ez ekkor hirtelen a zsebébe nyult és ott összeroppantott valamit, igazolni pedig nem tudta magát. A csendőrök a gyanús pasást megmozdították s ekkor kitűnt, hogy az előbb egy fényképlemet roppantott össze, amelyre egy 20 koronás bankjegy volt felvéve. A csendőrök ekkor a letartóztatott egyént vállatúra fogták s ez elmondta, hogy őt Hammer Pámanek Ferencnek hívják s hogy a fényképlemet Erásbfefalván Kocsis Hornyánszki József-től vette; társaitl Imrő János várjalai lakost és egy Weibert nevű lőkereskedőt nevezett meg, kikkel több hamis 20 koronást gyártottak. A csendőrök a megnevezettek közül csak Imrő Jánost tudták eddig elfogni, a másik kettőt keresik.

— **Bezárt iskola.** Falubattyánban a legutóbbi 2 nap alatt 21 tanköteles gyermek begedelt meg kanyaróban, miért is az alispán elrendelte a falubattyáni iskola bezárását.

— **Egy tyúk miatt.** Munk Györgynek Lovasberényben a napokban elűnt egy kendermagos tyúkjuk s f. hó 2-án a 18 éves ifj. Munk György észrevette, hogy az eltávozott tyukocska a szomszéd Hetyei József udvarán kapargál. Örömmel rohant a legényke a szomszédba és kérte Hetyei Józsefet, hogy adja oda a tyúkot, azonban a szomszéd azt állította, hogy az az övé és megtagadta ifj. Munk György kérését. E miatt hamarosan veszekedés támadt közöttük, melynek hevében a fiatal legény felkapott egy fűtykóst s azzal hatalmasan a szomszéd nyaka közé csődítette. Az ütésnek szomorú következménye leit. Hetyei József elvesztette beszédképességét és egyébként is veszedelmes sérülést szenvedett. Ifj. Munk Györgyöt feljelentették.

Fiatal özvegyasszony, aki a házvezetés minden ágában jartas, gazdaasszonyi állást keres, akár papi házhoz, akár más-hova. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

— **Gyanús öngyilkossági eset.** Dunapentele községben Tiring János oltani lakost folyó hó 2-án saját házában egy erős kötéllrel felakasztva holtan találták. Tiring Jánosnak az öngyilkosságra semmi oka sem volt, miért is a község előljárósága gyanúsak találtván az esetet, bejelentette a helybeli kir. ügyészségnek és boncoló orvos kiültöltést kéri. A hatóság intézkedik s megindította a vizsgálatot.

Gyermekcocskik, gyermekágyak, vasbutorok és takaréktűzhelyek nagy választékban kapkattók Márkus Simon Fia cégnél. Jókai-utca 16.

Mindenki, a ki **ülő életmódot** folytat, kiváló gonddal ügyeljen arra, hogy rendszeren legyen az emésztése! A természetes **Ferenc József-keserűvíz** gyorsan és biztosan szabályozza az emésztést és el van ismerve, hogy használata nem jár oly kellemetlen mellékünetekkel és utóhatásokkal, mint a legtöbb emésztőszernél.

— **Büntügyi főtárgyalások.** A helybeli kir. törvénszéken f. hóban megtartandó büntügyi főtárgyalások sorrendje: 7-én. Csörgő József súlyos testisértés bünt., Hajdu Pál és 6 társa lopás és orgazdasú büntette, Olasz Pál nyomtatvány útján elkövetett rágalmaszás, Tóth K. Jánosné lopás bünt. — 10-én. Nagy István és 2 társa magánlakásért. bünt., Fehérvári Andrásné hat. ell. erősz. bünt., László Józsefné nyomtatvány útján elkövetett becsületsértés, Ilás István gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétség. — 11-én. Gyapai (Krausz) Miksa sikkasztás és okirathamisítás bünt., Halász István gond. ok emberölés véts., Rencz Gyula és 1 társa hat. ell. erőszak, Potoszki István lopás bünt. (ujrafelvetel). — 14-én. Kardos Miklós Sándor és 2 társa orgazdaság bünt., Gystvári Sándor súlyos testi sértés bünt., Németh Agoston és egy társa lopás bünt. — 25-én. Ifj. Setét János felmenőn elkövetett súlyos testi sértés véts., Kohlschorszki Béla 4 rendbeli lopás véts., Mészáros Béla lopás bünt., Reider Julianna többrendbeli lopás bünt. — 28-án. Molnár Mihály és József súlyos testi sért. bünt., Back János súlyos testi sért. bünt. — 31-én. Druhapolcsik József súlyos testi sértés bünt., Molnár József és egy társa súlyos testi sértés bünt.

Vida Elek kárpitos és diszitt Székesfehérvár Megyeházépület. Teljes Felelőség mellett csakis elsörendű munkák.

A mult év szomorú tapasztalatai mindenkit meggyőzhettek arról, mily fontos dolog a szőlőbetegségek ellen idejében és kellő módon védekezni.

A szőlő peronoszporja ellen a dr. Aschenbrandt-féle

bordói por

a legbiztosabb és legtartósabb hatású szer.

Különösen jól jártak azok, akik a nagymértékben mutatkozó firtperonoszpora ellen a tudományos vizsgálatokból merített idejében közzétett tapasztalatok szerint a permetezést a dr. Aschenbrandt-féle

rézképporral

való porozással egészítik ki.

Azért ne mulasztja el senki, hogy ezentul szőlőjét idejében és legalább kétszer dr. Aschenbrandt-féle rézképporral befújtsa.

A rézképpor amellet a LISZTHARMATNAK egyötlen feltétlenül biztos elleneszer. Nemcsak megövi a gubókat az infekciótól, hanem a megtámadott firtöket megis gyógyítja. Az Aschenbrandt-féle porok árai loco Budapest raktár:

a bordói poré	
50 kg.-os zsákokban, kg.-kint	62 fillér
10 és 5 kg.-os zsákokban, kg.-kint	66 "
1 kg.-os dobozokban, kg.-kint	67 "
a rézképporé	
50 kg.-os zsákokban, kg.-kint	45 fillér
10 és 5 kg.-os zsákokban, kg.-kint	49 "
2 kg.-os dobozokban, kg.-kint	50 "

Ismerető füzeteket, használati utasításokat küld és a rndelések pontos teljesítéséért szavatol a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. kerület, Alkotmány-u. 31. szám.

A por ezenkívül kapható és megrendelhető: Kovács Pálnál Székesfehérvár, Szigeti Testvéreknek Székesfehérvár, Déri János és Fia Ercsi.